

Vážení členové a příznivci České meteorologické společnosti,

S nadcházejícím létem se zde již nechci příliš zabývat uplynulou zimou, která jistě, alespoň pro milovníky klasické zimy, nebyla tím pravým ... Nemusím. Prostě pokračování nejteplejšího roku v historii měření, jak ukazuje zpráva WMO o globálním průběhu počasí v r. 2015. Vedle tohoto rekordu se potvrdila i informace o dosažení hranice 1°C nad preindustriálním průměrem globální teploty. Asi skutečně bude třeba změnit představu o klasické zimě. Více podrobností o tom, jak to bylo v ČR, přináší článek R. Tolasze „Pocasi v roce 2015“, i tady to byl rok rekordní. Nejen teplotou, ale i pokud jde o srážky, resp. v kombinaci obou prvků, kdy jde o extrémní sucho, o kterém se začalo i ve sdělovacích prostředcích intenzivně mluvit. O tom další článek v tomto vydání na téma „Mimořádně suchý rok 2015“ od J. Rožnovského.

Na možné příčiny a souvislosti těchto jevů jistě dojde v rámci našeho tradičního výročního semináře ČMeS na téma „Klimatická změna v ČR: projevy, důsledky, adaptace“. Jistým příspěvkem k volbě tématu byla samozřejmě konference COP21 v Paříži, ale vedle obecnějších poznatků se těšíme i na konkrétní příklady přehledů i analýz důsledků klimatické změny i potenciálních klimatických služeb, které se začínají objevovat. Zde je jistě prostor pro širší záběr jak témat, tak i účastníků, společný jmenovatel by ale mohl udržet jejich intenzivnější pozornost. Atraktivní lokalita jižní Moravy, kde se brněnská pobočka uvolila především z iniciativy M. Doleželové náš letošní výroční seminář hostit, by mohla rovněž zaujmout řadu zájemců. Této hlavní akci naší Společnosti se budeme věnovat podrobněji na jiném místě tohoto vydání.

K běžným aktivitám našich poboček patří přednášková činnost, seznam za první pololetí letošního roku najdete rovněž uvnitř tohoto čísla. Znovu připomínám, že součástí výročního semináře bude i Valného shromáždění, kde se opět vrátíme, snad již na nějakou dobu naposled, ke Stanovám, ve kterých musíme především projednat a schválit nutné změny v souladu s novým Občanským zákoníkem. Z interních aktivit připomínám ještě rozvoj webových stránek, o kterém informuje P. Lipina, který na tom má rozhodující zásluhu.

Mezi tradiční součásti informací ve Věstníku patří rubrika z EMS. Vedle připomínky nadcházejícího EMS&ECAC 2016 a dalších aktivit najdete i informaci o letošním laureátovi Stříbrné medaile EMS, kterým je M. Jarraud, a odkaz na výsledky soutěže EMS Europhotometeo'2016.

Těším se na další spolupráci na poli meteorologie a klimatologie.

Tomáš Halenka

Pozvánka na výroční seminář ČMeS, 21. – 23. září 2016

*Penzion Slováký dvůr v Ostrožské Nové Vsi
(nedaleko Uherského Hradiště)*

Klimatická změna v ČR: projevy, důsledky, adaptace

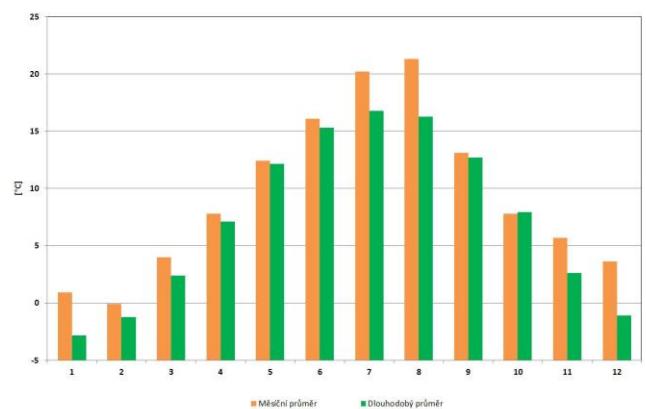
www.cmes.cz/seminar2016

Prodlouženo – přihlášky do 15.7.2016

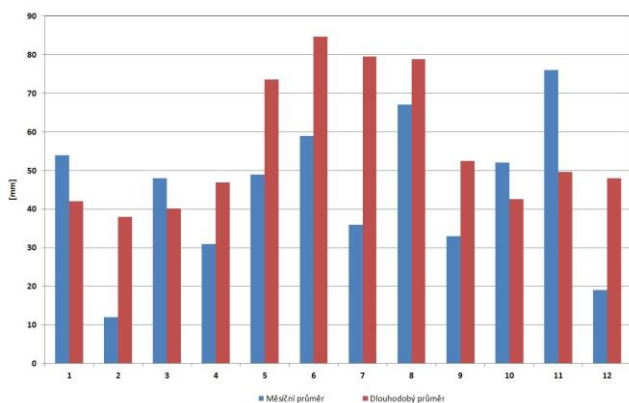
(Podrobnější informace uvnitř čísla)

Pocasi v roce 2015

V průběhu roku se v ČR dále prohlubovalo meteorologické, hydrologické i zemědělské sucho. Rok byl s průměrnou teplotou 9,4 °C teplotně mimořádně nadnormální, 2,0 °C nad dlouhodobým průměrem 1961–1990 a stal se tak, společně s rokem předchozím, nejteplejším od roku 1775, kdy jsou průměry pro ČR připravovány. Teplotní odchylka v jednotlivých měsících (obr. 1) kolísala od +4,9 °C v srpnu až po -0,1 °C v říjnu (srpen 2015 byl s průměrnou teplotou 21,3 °C nejteplejším srpnem od roku 1961). Roční srážkový úhrn 531 mm zařazuje rok mezi srážkově silně podnormální roky s odchylkou 21 % pod dlouhodobým průměrem. Srážkově nejvydatnějším měsícem (obr. 2) byl listopad s průměrným úhrnem 76 mm, což je 156 % dlouhodobého průměru, nejsušší byl únor s průměrem jen 12 mm (32 % dlouhodobého průměru).

Obr. 1 Roční chod teploty vzduchu v roce 2015 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961–1990 (prostorové průměry teploty pro území ČR).

Obr. 2 Roční chod srážek v roce 2015 ve srovnání s dlouhodobým průměrem za období 1961–1990 (prostorové úhrny srážek pro území ČR).

V roce 2015 jsme v ČR zaznamenali druhou nejteplejší letní sezonu od roku 1961. Průměrná teplota pro červen až srpen dosáhla pro území ČR hodnotu 19,2 °C, dosud nejvyšší průměrná letní teplota 19,3 °C byla zaznamenána v roce 2003. Nejvyšší denní maximum teploty v roce bylo naměřeno 8. srpna na stanici Husinec, Řež (40,0 °C) a velmi vysoká teplota byla v tento den zaznamenána i na dalších stanicích v Čechách – např. Dobřichovice (39,8 °C) nebo Ústí nad Labem, Vaňov (39,1 °C), na území Moravy a Slezska byla teplota nižší – např. v Javorníku (okres Jeseník) 38,2 °C nebo na stanici Paseka (okres Olomouc) 37,9 °C. Na Lysé hoře v Beskydech (1 323 m) byla z 11. na 12. srpna zaznamenána historicky první tropická noc, nejnižší naměřená teplota klesla jen na 20,1 °C (předchozí noční maximum 19,2 °C bylo naměřeno dne 20. srpna 2000).

V průběhu roku jsme zaznamenali pět období, které lze charakterizovat jako tzv. horké vlny. První z nich na začátku června nebyla příliš výrazná, ale první tropický den v roce byl 3. června naměřen na 49 stanicích. Druhá horká vlna v období od 1. do 8. července s nejvyšší maximální teplotou 5. července v Čechách na stanici Husinec, Řež 39,2 °C a na Moravě a ve Slezsku s maximem 7. července (Brod nad Dyjí, 37,1 °C). Další horká vlna (již třetí v roce) byla zaznamenána v období mezi 16. a 25. červencem. Nejvyšší teplota byla naměřena 22. července, kdy na mnoha stanicích byla opět překonána hodnota 35 °C. Nejtepleji bylo opět na stanicích Husinec, Řež 39,2 °C. Nejvýraznější horká vlna, jak délkou, tak intenzitou, nastala začátkem srpna. Mimořádně teplé období přetrvávalo po dobu 14 dní (3. až 16. srpna) na celém území ČR. V této vlně jsme naměřili nejvyšší roční teplotu, ale zaznamenali jsme i nejdélší souvislé období v ČR s teplotou 37 °C a vyšší alespoň na jedné stanici (9 dní od 6. do 14. srpna). Poslední horká vlna byla zaznamenána na přelomu srpna a září (27. srpna až 1. září). Nejvyšší denní maximum teploty bylo naměřeno 31. srpna na stanici Rožmitál pod Třemšínem (37,5 °C). Za celý rok jsme zaznamenali 49 tropických dní a 36 tropických nocí (limitní hodnoty překročené alespoň na jedné stanici). Na jednotlivé stanici bylo nejvíce tropických dní (44) naměřeno v Brodě nad Dyjí a ve Strážnici a tropických nocí (29) v Praze, Klementinu a mimo městskou aglomeraci 18 na stanici Polom, Sedloňov

(okres Rychnov nad Kněžnou, 747 m n. m) a 16 na stanici Hošťálková, Maruška (okres Vsetín, 664 m).

Nejchladnějším obdobím celého roku byla první dekáda února. 4. února byla na Šumavě na stanici Rokytská slat' naměřena nejnižší minimální teplota -29,0 °C, minimální teplota pod -20 °C byla zaznamenána v dalších dnech i na stanicích v Krušných a Jizerských horách. V průběhu roku neklesla minimální teplota vzduchu mimo tento případ pod -20 °C a tzv. arktický den s maximální denní teplotou pod -10 °C byl zaznamenán jen 5. a 6. února na Sněžce a na Luční boudě.

Dny s vyšším úhrnem srážek byly v průběhu roku vzácné. Na konci března napadlo v Krkonoších téměř 80 mm (Labská bouda 29. března 78,7 mm ve formě těžkého mokrého sněhu), 17. a 18. srpna v Čechách a na jižní Moravě až 81,4 mm (Bukovinka v okrese Blansko) a 15. listopadu v severních pohraničních horách (nejvyšší denní úhrn 80,2 mm na Nové louce v Bedřichově). Maximální denní úhrn za rok nižší než 100 mm jsme v síti stanic ČHMÚ zaznamenali naposledy v roce 2004 (roční maximum 89,6 mm na stanici Bohdaneč v okrese Kutná Hora). Ani sněhová pokrývka a výška nového sněhu v průběhu roku nebyla nijak významná. Maximální výška nového sněhu byla 44 cm 9. února a celková výška dosáhla maxima 178 cm na Labské boudě 8. dubna (v roce 2014 bylo roční maximum sněhové pokrývky v ČR 73 cm rovněž na Labské boudě).

Z dalších zajímavostí lze zmínit výskyt velmi nízké relativní vlhkosti vzduchu 23. března na horských stanicích – Lysá hora 9 % (teplota 1,8 °C, dohlednost 75 km), Lomnický štít (Slovensko) 18 % (teplota -5,8 °C, dohlednost 75 km) nebo Kasprowy Wierch (Polsko) 10 % (teplota -3,4 °C, dohlednost 50 km). Červencovou horkou vlnu ukončil v noci ze 7. na 8. července pás bouřek, který přecházel od jihozápadu na severovýchod přes ČR. V Chebu byly dokumentovány kroupy o velikosti 3 až 5 cm. A 3. listopadu byla na stanici Kvilda, Perla historicky nejvyšší teplotní amplituda (36,5 °C, minimální denní teplota -14,4 °C a maximální denní teplota 22,1 °C).

Rok 2015 byl tedy mimořádně teplý a suchý, s častým výskytem horkých vln. Denní srážkové úhrny byly i v bouřkových situacích nízké (do 100 mm), sněhová pokrývka byla i na horách minimální. Rok se tak zařadí jako další klimatologicky extrémní rok.

Radim Tolasz

Mimořádně suchý rok 2015

Průběhu počasí roku 2015 bylo již věnováno nejen mnoho článků, ale i seminářů a konferencí. Určitě nejobsáhlejším vyhodnocením práce „Vyhodnocení sucha na území na území České republiky v roce 2015, zpracovaná Českým hydrometeorologickým ústavem (dále jen ČHMÚ) a dostupná na jeho webových stránkách (http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/meteo/ok/SUCHO/zpravy/Sucho_2015_prosinec_2015.pdf).

Takže jen stručně připomenutí počasí minulého roku. Výskyt loňského sucha musíme začít hodnotit již od průběhu zimy 2014/2015. Tato byla na většině území srážkově pod-

normální. Severní a východní Morava měla srážky normální, ale velká část hlavně středních a západních Čech jen mezi 50 až 60 % dlouhodobého průměru. Podobné byly úhrny i na části Znojemska. Ovšem zima jako celek byla oproti průměru na celém území teplejší, a to o 1,5 až 3,5 °C. Leden byl teplejší o 3 °C, na některých místech v Čechách i o 4 °C. Únor mimo západní a jihozápadní území měl teploty vyšší o 1 až 2 °C. S ohledem na průběh teplot vzduchu a úhrnů srážek byl již počátek jara mírně sušší. Deficit srážek ke konci března dosahoval mimořádně až 50 %, na jižní Moravě a na větší části Čech byl od 10 do 25 %, na ostatních částech území ČR naopak vyšší než průměr. Díky těmto podmínkám dosahovaly hodnoty základní vláhové bilance v březnu normální až slabě podnormální hodnoty, tomu odpovídala i zásoba využitelné vody v půdním horizontu.

Teplota vzduchu v dubnu vyvolala zvýšení hodnot evapotranspirace asi na polovině území Čech o 20, ale místy až o více než 40 %. Ovšem v květnu se tento negativní trend snížil a na větší části území se blížil normálu. Na Moravě byly hodnoty na mnoha místech nižší než normální. Totéž bylo bez velkých odchylek možné uvést pro měsíc červen. V červenci jsme však pozorovali postupný vzestup hodnot a opět hlavně v Čechách, ale i na severní části Olomoucka se evapotranspirace zvýšila místy až o 30 % oproti dlouhodobému průměru. V polovině srpna na některých lokalitách překročila i hodnotu 140 %. Další vzestup zastavilo až ochlazení spojené s výskytem srážek.

Úhrny srážek v průběhu měsíců dubna až června byly na většině našeho území podnormální, takže koncem května v pásu od Karlových Varů přes střední Čechy až k Českým Budějovicím se jejich úhrn pohyboval mezi 50 až 75 % průměru. Obdobně to bylo na jižní a části střední Moravy. Tento stav se v červnu změnil tak, že v Podkrušnohoří došlo k dorovnání průměru, naopak na Moravě se zvýšila plocha území s deficitem srážek mezi 25 až 50 %. Mimořádně nízké úhrny srážek v červenci způsobily, že na většině našeho území byl deficit 25 až 50 %. Na několika místech, hlavně v oblasti jižní Moravy, byl srážkový deficit více jak 50 %. Ovšem díky bouřkám byly na těchto územích lokality, kde deficit srážek poklesl. Prohlubující se deficit v srpnu zastavily až srážky mezi 14. až 19. srpnem, ale následný průběh počasí včetně září jej opět prohloubil místy až k hodnotě 50 % dlouhodobého průměru.

Popsaný stav se projevil rostoucím deficitem základní vláhové bilance. Na přelomu dubna a května se ve východních a jižních Čechách prohloubil nedostatek vody o více jak 50 mm. Koncem května se tento deficit projevil také na jižní Moravě a několika lokalitách na celém území. Koncem druhé dekady června byl deficit přes 75 mm na převážné části Moravy a ve východních a jižních Čechách. V prvním červencovém týdnu bylo s tímto deficitem území od Prahy přes celou Moravu mimo Beskydy. Výskyt tropických veder zvýšil deficit tak, že ke dni 12.7. byla místa, kde základní vláhová bilance měla hodnoty pod -150 mm. Tento stav trval po celý červenec s tím, že nehomogenitu tohoto pole způsobily lokální bouřky. Přes několik srážkových dnů v srpnu pokračovala negativní vláhová bilance až do prosince.

Vyhodnocení průběhu počasí v roce 2015 bude určitě předmětem ještě mnoha dalších studií, protože jednak šlo o další

rok s výrazným nedostatkem vody v krajině, ale také o to, jak o suchu informovat a jak ho hodnotit. Jsou opravdu dostatečné, v podstatě konzervativní (víceméně stále se opakující formy podání) informace složky „Monitoring sucha“, jak je praktikuje ČHMÚ nebo naopak mediálně propracovaný systém výstupů projektu „Intersucho“, který má velmi kladnou odezvu nejen u zemědělců? Možná, že ne všichni meteorologové zaznamenali, že v roce 2015 Bezpečnostní rada státu schválila Koncepti environmentální bezpečnosti (usnesení BRS č. 11 ze dne 18. ledna 2016), jejíž součástí je i dlouhodobé sucho. Toto je určitě krok pozitivní. Zpracovávají jsou indikátory sucha, protože druhů sucha je několik a nelze je všechny vyjádřit jediným ukazatelem, např. nedostatkem srážek je málo. Navíc, když se čtenář Meteorologických zpráv č. 1 tohoto roku dočte, že během vegetačního období roku 2015 byly srážky, citují: „...měsíce duben až září měly úhrny nižší, než je dlouhodobý průměr, ale jsou klasifikovány jako měsíce srážkově normální“, konec citace. Škoda, že není uvedena metodika, podle které se k tomuto závěru došlo. Protože je nebezpečí, že rok 2015 nebyl posledním suchým rokem, je potřebné se hlavně indikátorům druhů sucha podrobně věnovat.

Jaroslav Rožnovský

Výroční seminář ČMeS 2016

Výroční seminář ČMeS 2016 se tradičně uskutečnil v druhé polovině září (21.–23. 9. 2016, tj. středa–pátek), tentokrát v penzionu Slovácký dvůr v Ostrožské Nové Vsi nedaleko Uherského Hradiště, viz <http://www.slovackydyur.cz>. Téma letošního semináře je **Klimatická změna v ČR: projevy, důsledky, adaptace**. Uspořádání semináře se ujala brněnská pobočka, organizace příprav probíhá především zásluhou aktivity M. Doleželové.

Předpokládají se příspěvky o klimatické změně, od jejich globálních příčin a důsledků po konkrétní projevy v podmínkách střední Evropy, resp. ČR. Vedle analýz klimatických dat a projekcí změny klimatu jsou vítány i příspěvky zabývající se důsledky v nejrůznějších oblastech meteorologie, např. pro výskyt synoptických podmínek extrémních jevů a jejich vývoje, pro znečištění ovzduší, zesilující efekt tepelného ostrova měst apod. Samozřejmě bychom rádi zařadili i studie důsledků v jiných oborech a oblastech lidských aktivit, které se změnou klimatu souvisí, jako je hydrologie, zemědělství, energetika, doprava, turismus apod. Vítány jsou rovněž příspěvky zabývající se adaptačními či mitigačními opatřeními a jejich aplikací, což dává široký prostor pro mezioborové diskuse a externí prezentace či navazování mezioborových spoluprací pro různé sektory.

Jak je již uvedeno v úvodním sloupku, vedle původně vznesených návrhů v průběhu loňského Valného shromáždění a následných diskusí na výročním semináři směrem k tématu zvýšeného výskytu extrémů, jejich dopadů, adaptací a mitigací, jistý impuls přišel i se zřetelným posunem názorů na problém klimatické změny a jejích důsledků v souvislosti s COP21 v Paříži a rozvoj s tím spojených aktivit jsme tedy zahrnuli do tohoto kontextu. Takto postavené téma rozhodně není pouze pro úzce orientované klimatologů, v rámci již

zmíněných extrémů dává zcela jistě prostor např. i pro synoptickou analýzu podmínek těchto extrémů a jejich eventuelního vývoje, samozřejmě i pro hydrologické důsledky, pro důsledky v kvalitě ovzduší apod. Vedle toho může otevřít i prostor pro další prezentace aktivit jiných externích organizací či institucí.

Pokud jde o místo, mezi oblastmi s výraznými riziky důsledků klimatické změny, např. jako je výskyt extrémního sucha, patří jistě jižní Morava, kde jsme navíc s naším výročním seminářem již dost let nebyli. Nabídka pobočky Brno pozvat nás do oblasti Uherského Hradiště byla tedy velmi vysoce hodnocena a doufáme, že se sejdeme v hojném počtu. Vedle jistě kvalitní odborné náplně připravené z prací řady odborníků, kteří se dané problematice věnují a již svoje příspěvky i přihlásili nebo je v brzké době dodají, lze na pohostinné jižní Moravě očekávat i bohatý kulturní, společenský a s ohledem na prostředí penzionu s kempem eventuálně i sportovní program. **Termín registrace a abstraktů prodloužen do 15.7.2016** (viz úvodní strana).

Tomáš Halenka

Odešel dr. Vítek

V době dokončování tohoto Věstníku nás dostihla smutná zpráva, že dne 8. 6. tr. zemřel RNDr. Vojtěch Vítek, DrSc. který bezesporu patřil a bude trvale patřit k nejvýznamnějším postavám české meteorologie 20. století.

V. Vítek se narodil 5. 10. 1929 v Bohumíně, značnou část svého mládí však prožil ve Valašském Meziříčí. Reálné gymnázium vystudoval již v Praze a zde pak studoval meteorologii a klimatologii zprvu na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, studia dokončil r. 1952 na tehdy nově vzniklé Matematicko-fyzikální fakultě, kde posléze absolvoval i vědeckou aspiranturu. Svoji celoživotní profesní kariéru spojil s Ústavem fyziky atmosféry Akademie věd. Prakticky od počátku zde patřil k jádru kmenových pracovníků a trvale se významným způsobem podílel na vytváření profilu tohoto ústavu. V letech 1972 – 1990 byl jeho ředitelem.

Vědecká činnost Dr. Vítka směřovala do tematické oblasti dynamiky, termodynamiky a energetiky zemské atmosféry. Dlouhodobou prioritou jeho vědeckého zájmu byly pak hydrodynamické vlnové procesy v ovzduší. Na tomto poli dosáhl mnoha mezinárodně ceněných výsledků. Dlouhodobě též působil jako externí učitel ve výuce meteorologie a klimatologie na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy a jeho vynikající přednáška o vlnách v zonálním proudění zůstává trvale zapsána v paměti generací někdejších studentů.

V. Vítek patřil k zakládajícím členům Československé meteorologické společnosti, kde mj. dlouhodobě organizačně působil jako člen Hlavního výboru a místopředseda. Roku 2005 mu bylo uděleno Čestné členství nynější ČMeS.

Čest jeho památce!

Jan Bednár

Soukromá meteorologická stanice v Hrušové

Pana PaedDr. Josefa Nováka jsem poznala jako nadšeného dobrovolného pozorovatele v Hrušové u Vysokého Mýta, kde je od října 2013 umístěna klimatologická stanice Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ). Teprve postupně jsem se dozvíдалa o tom, jak dlouho se o meteorologii vlastně zajímá, a jak dlouhou a kvalitní řadu měření a pozorování díky němu v dané lokalitě máme k dispozici.

Díky přednášce, která proběhla v rámci akcí České meteorologické společnosti na královéhradecké pobočce ČHMÚ, a díky osobním diskusím jsem se dozvěděla, že jeho zájem o počasí se projevil už na základní škole, a naplno propukl v průběhu středoškolských studií. Na gymnáziu totiž náhodně objevil v literatuře popis srážkoměru, podařilo se mu ho sehnat, a měření začalo už podle platných předpisů. To se psal rok 1973. Když už měřil srážky, chtěl znát i teplotu vzduchu. Takže došlo na shánění meteorologické budky, na její rekonstrukci. Aby nebyla tak prázdná, rodiče mu dokoupili vlasový vlhkoměr a maximo-minimální teploměr. Začal měřit i sněhovou pokrývku a promrznutí půdy. Založení amatérské soukromé meteorologické stanice se potom datuje k 31.12.1974 (s přerušením jen v důsledku studií a vojenské služby).

Od počátku byla zřetelná snaha o takové způsoby měření, které by byly porovnatelné s profesionální meteorologickou službou, tedy podle platných metodických pokynů ČHMÚ a doporučení Světové meteorologické organizace. Dobrá poloha stanice s ohledem na reprezentativnost dat a možnost zastoupení v měření rodiči byly významným předpokladem pro dlouhodobá a systematická meteorologická měření, která tvoří současnou hodnotu výsledků této stanice. Na měrném pozemku soukromé meteorologické stanice byla na podzim roku 2013 vybudována ještě dobrovolnická automatická klimatologická stanice ČHMÚ, typ AKS 1 (automatická klimatologická stanice s počítačem pro vkládání prvků a jevů pozorovatelem). Obě stanice měří a prezentují data zcela nezávisle. Pozorovatel data nejen měří, ale i prezentuje na webové stránce <http://www.pocasi-hrusova.cz>, a v neposlední řadě zpracovává.

Vybrané výsledky zpracování měření této stanice za 40leté období 1975 – 2014 jsou obsahem článku do časopisu Meteorologické zprávy, který je v současné době v recenzním řízení.

Stanislava Kliegrová

Z činnosti poboček v 1. pololetí 2016

Přednášky pobočky ČMeS v Hradci Králové:

10. 2. 2016 Mgr. Stanislava Kliegrová, Ph.D. (ČHMÚ): Počasí a klima v roce 2015 (v ČR i ve světě)

7. 4. 2016 Návštěva výstavy „Klima se mění“ (v prostorách Civitas per Populi - Salon Královéhradecký, Gočárova 761/ 20, Hradec Králové)

22. 6. 2016 RNDr. Eva Holtanová, Ph.D., Doc. RNDr. Jaroslava Kalvová, CSc. (MFF UK): Klimatické typy Köppen – Trewarthy klasifikace v pozorovaných datech a výstupech klimatických modelů

Přednášky a akce pobočky ČMeS v Praze:

- 15.3.2016 Mgr. Vladimír Piskala (PřF UK Praha), RNDr. Radan Huth, DrSc. (PřF UK Praha, ÚFA AV ČR): Změny teplot ze dne na den v Praze
- 29.3.2016 doc. RNDr. Tomáš Halenka, CSc., Mgr. Michal Belda, Ph.D. (KFA MFF UK): Co nového ve výzkumu a hodnocení klimatické změny po COP 21 v Paříži – od CMIP6 po nové trendy v aktivitách CORDEX a Euro-CORDEX.
- 12.4.2016 doc. RNDr. Zbyněk Sokol, CSc., RNDr. Pavel Sedlák, CSc., RNDr. Petr Zacharov, Ph.D., RNDr. Vojtěch Bližňák, Ph.D., RNDr. Petr Pešice, Ph.D. (ÚFA AV ČR), RNDr. Miroslav Škuthan (ČHMÚ): Ansámblová předpověď teploty a stavu povrchu silnic.
- 26.4.2016 Ing. Vladimír Ždímal, Dr., Ing. Jaroslav Schwarz, CSc., Ing. Jakub Ondráček, Ph.D., RNDr. Naděžda Zíková, Ph.D., Ing. Petr Vodička, Ph.D., Ing. Lucie Kubelová, Ing. Otakar Makeš (ÚChP AV ČR, ÚŽP PřF UK): Studium atmosférických aerosolů v Aerosolové laboratoři ÚChP
- 10.5.2016 RNDr. Radmila Brožková, CSc. (ČHMÚ): Nové parametrizace záření a turbulence v modelu ALADIN
- 24.5.2016 RNDr. Petr Novák, Ph.D. (ČHMÚ): Nové polarimetrické radary v síti CZRAD
- S přednáškou byla spojena schůze pražské pobočky ČMeS.

Přednášky pobočky ČMeS v Ostravě:

- 11.4.2016 Mgr. Alena Tížková (ČHMÚ Ostrava): HEC-HMS - dosažené výsledky a možnosti dalšího vývoje na RPP Ostrava
- 25.4.2016 RNDr. Zdeněk Blažek, CSc. (ČHMÚ Ostrava/Nový Malín): Statistická předpověď znečištění ovzduší PM10 na Ostravsku
- 16.5.2016 Jiří Konečný (Medlov-Hlivice): Anomálie 24. slunečního cyklu na základě pozorování slunečních skvrn
- 23.5.2016 Bc. Jiří Čaňo (Ostrava): Přednáška o věleších a jejich užítku pro lidstvo
- 30.5.2016 RNDr. Radim Tolasz, Ph.D. (ČHMÚ Ostrava): Změna klimatu a přírodní katastrofy na Taiwanu
6. 6.2016 Ing. Jiří Nekovář, CSc. (ČHMÚ Praha): Antarktida
- 20.6.2016 Mgr. Blanka Krejčí (ČHMÚ Ostrava): Jak měřit kvalitu ovzduší aneb novinky v monitorovací síti ČHMÚ

Přednášky pobočky ČMeS v Brně:

- 18.1.2016 Mgr. Robert Skeřil, Ph.D.: Ignis Brunensis – měření kvality ovzduší během přehlídky ohňostrojí
- 25.1.2016 Ing. Petr Janál, Ph.D.: Předpověď povodní z přívalemých srážek
- 1.2.2016 Ladislav Budík, p.f.: Využití rozdělení LN5 pro analýzu chování průtoků
- 8.2.2016 Mgr. Robert Skeřil, Ph.D.: Měření kvality ovzduší v topné sezóně v malých obcích Jihomoravského kraje
- 15.2.2016 Mgr. Petr Münster, Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D.: Ledovka a námraza v prosinci 2014

- 22.2.2016 Mgr. Martin Knot: Hydromorfologický monitoring aktuálního vývoje řeky Moravy v Litovelském Pomoraví se zaměřením na Kenický meandr
- 29.2.2016 Ing. Mgr. Marie Doleželová, Ph.D., Dr. Gražyna Knozová: Analýza přívalemých dešťů na území brněnské pobočky ČHMÚ za období 2001-2015
- 7.3.2016 Mgr. Ivana Černá: Extrémní odtokové situace v povodí Rusavy
- 14.3.2016 Ing. Hana Štědová, Ph.D., Mgr. Petr Štěpánek, Ph.D., Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D.: Stanovení hodnot R-faktoru (erozní účinnosti přívalemého deště) pro Českou republiku
- 21.3.2016 Ing. Jakub Jansa (RPP): Diplomová práce
- 4.4.2016 Ing. Rostislav Fiala, RNDr. Filip Chuchma, RNDr. Mojmír Kohut, Ph.D.: Monitoring sucha pro ČR v roce 2015 a možnosti inovací pro rok 2016
- 11.4.2016 RNDr. Miloslav Hradil: Novinky okolo programu WASP
- 18.4.2016 Mgr. Robert Skeřil, Ph.D.: Kvalita ovzduší v roce 2015 v Brně a Jihomoravském kraji
- 25.4.2016 Ing. Rostislav Fiala, RNDr. Filip Chuchma, RNDr. Mojmír Kohut, Ph.D.: Průběh počasí v roce 2015 se zvláštním zřetelem na problematiku klimatického a půdního sucha
- 2.5.2016 Ing. Eva Soukalová, CSc.: Hydrologické sucho v podzemních a povrchových vodách
- 9.5.2016 Mgr. Petr Münster: Analýza možností předpovědi vstupních dat pro model AVISO
- 16.5.2016 Ing. Rostislav Fiala, RNDr. Filip Chuchma, RNDr. Mojmír Kohut, Ph.D.: Model AVISO – inováce pro rok 2016 a možnosti krátkodobých předpovědi vybraných agrometeorologických charakteristik

EMS 2016

V pořadí již 16. výroční setkání EMS se uskuteční spolu s 11. konferencí aplikované klimatologie (EMS&ECAC 2016) ve dnech 12-16. září 2016 v italském Terstu v těsné blízkosti historického centra města a hlavního náměstí Piazza Unita d'Italia, v rekonstruovaném kongresovém centru z původní odbavovací přístavní haly. Hlavní téma akce je Where atmosphere, sea and land meet: bridging between sciences, applications and stakeholders, vedle standardního programu se očekává i jisté zapojení věd a aplikací věnovaných mořím a oceánům. Uzávěrka přihlašování příspěvků již proběhla, v tuto chvíli se pracuje na podrobném programu akce, bloková struktura jednotlivých sekcí je v předběžném tvaru již připravena a mám ji k dispozici, z prostorových důvodů ji ale neuvádím a případným zájemcům ji mohu zaslat. Lze ale předpokládat, že kompletní, byť zatím stále ještě předběžný program bude k dispozici již brzy. Součástí akce budou i dva workshopy (uzávěrka přihlášek 9.7.2016): Introduction to the Weather Research and Forecasting (WRF) model a Basic Data Assimilation Concepts. Pokud jde o registraci za sníženě vložně, tam je uzávěrka 31.7.2016. Více informací průběžně na adrese <http://www.ems2016.eu/>.

Tomáš Halenka

EMS Silver Medal 2016

Nositel Stříbrné medaile Evropské meteorologické společnosti pro rok 2016 se stal Michel Jarraud. Toto ocenění bylo nedávnému generálnímu tajemníkovi WMO uděleno za významný vědecký přínos k zavedení spektrálních metod do numerické předpovědi počasí, za jeho vedoucí roli při rozvíjení pozice WMO jako uznávané autority v oborech počasí, klimatu a vody v rámci systému OSN a za jeho podíl na rozvoji několika hlavních iniciativ WMO, především pak ustavení tzv. Global Framework for Climate Services.

Jako dlouholetého generálního tajemníka WMO v letech 2004-2015 asi netřeba příliš M. Jarrauda představovat. Před tímto obdobím působil jako zástupce generálního tajemníka WMO a v letech 1991-1995 byl vedoucím operačního oddělení a zástupcem ředitele ECMWF, kde již dříve hrál hlavní odbornou roli při vývoji operativního spektrálního numerického modelu. V mezidobí ještě působil jako ředitel národní divize pro předpověď v Météo-France.

Jeho odborná práce v počátečních fázích ECMWF byla jedním z hlavních faktorů pro volbu spektrální metody pro předpovědní model. Jako vynikající odborník pak v průběhu celé své kariéry na manažerských pozicích v Météo-France a ECMWF usiloval o bezprostřední spojení výzkumu a operativy, což lze nakonec spatřovat i v jeho pozdějším působení v nejvyšších postech, ať již se jedná o systémy pozorování a následné předpovědi mj. s cílem redukce následků katastrof působených počasím nebo o rozvoj tzv. klimatických služeb, kde rychlý přenos vědeckých poznatků do praxe může šetřit nejenom prostředky, ale i životy.

Zajímavá bude jistě i jeho přednáška, která je součástí ceremoniálu udělení EMS Silver Medal v úterý 13. září odpoledne a jejíž název je „Meteorology and 21st century challenges“.

Z materiálů zdůvodnění návrhu přeložil a zpracoval

Tomáš Halenka

Výsledky EMS Europhotometeo'2016

Pokud máte zájem o výsledky soutěže EMS Europhotometeo'2016, můžete se podívat na stránce EMS <http://www.emetsoc.org/awards/europhotometeo/europhoto> jak na vítězný snímek a další pořadí TopTen, tak i na galerii hodnocených snímků. Určitě tam najdete řadu velmi zajímavých a povedených fotografií, které mohou být dle regulí soutěže volně použity pro nekomerční účely. Jsou mezi nimi i snímky z České republiky. Soutěž je pořádána každý druhý rok, takže můžete nabrat inspiraci a poohlédnout se po zajímavých momentech, které byste mohli zvětšit a eventuálně zaslat v r. 2018.

Tomáš Halenka

Další setkání IFMS

Začátkem roku 2016, konkrétně 13-14. ledna, se v rámci Výročního setkání AMS v New Orleans uskutečnilo 4. Valné shromáždění Mezinárodního fóra meteorologických společ-

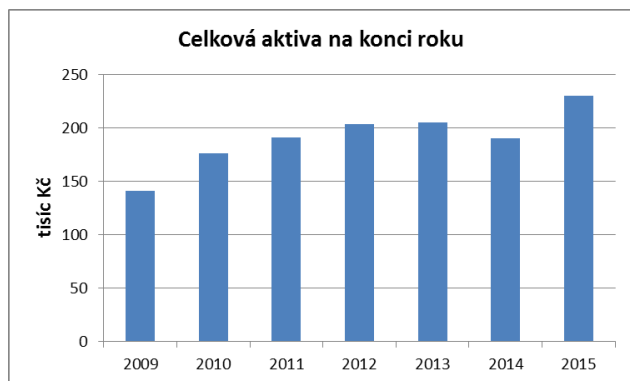
ností (IFMS Global Meeting Four). Po předchozích setkáních, jichž jsem se s výjimkou druhého, které se konalo v Číně, účastnil, letošní iniciativou, především z popudu Kanadské meteorologické a oceanografické společnosti, uspořádat čtvrté setkání místo odřeknutého loňského v Argentině opět ve spojení s výročním setkáním Americké meteorologické společnosti, tentokrát v New Orleans, doznal vývoj docela dramatických změn. Zatímco dříve se jednalo spíše o neformální setkání s volnější diskusí na různá témata a pokud jde mi známo, nikdy se příliš neřešila formalizace tohoto uskupení, na posledním jednání v lednu se tyto otázky řešily velmi intenzivně a řada jich byla dotažena docela daleko. Vedle prezentačních skupinách k několika tématům, tedy co IFMS musí udělat na cestě k vybudování skutečné akceschopné organizace, jaké orgány a infrastrukturu k tomu potřebuje (Stanovy, výbor, sekretariát, financování) a jakým aktivitám se bude IFMS věnovat, především ve vztahu k tzv. konceptu New Weather Enterprise, tedy širokému partnerství veřejného, soukromého, akademického sektoru, nevládních organizací a uživatelů v oblasti meteorologie k Weather Ready Globe. Byl připraven akční plán s řadou úkolů a konkrétními termíny jednotlivých kroků. Byla ustanovena prozatímní Rada ze zástupců společností reprezentujících jednotlivé WMO regiony, jmenován prozatímní tajemník, předpokládají se dva místopředsedové a jako prozatímní prezident byl jmenován prezident Kanadské meteorologické a oceanografické společnosti a svolavatel tohoto 4. Valného shromáždění, Dr. Harinder Ahluwalia. Více informací včetně všech dokumentů z jednání na webu IFMS <http://www.ifms.org/>. Příští zasedání Valného shromáždění se má uskutečnit v r. 2018 v Budapešti. Česká meteorologická společnost se účastnila příprav IFMS a je jeho členem, může se tedy v blízké budoucnosti stát, že budeme řešit finanční příspěvek, pokud budeme chtít zůstat členy. Zatím se o tom moc nemluví a když, tak se nejedná pro naši relativně malou Společnost o příliš mnoho peněz, navíc by možná šlo žádat u AV ČR podobně, jako se děje pro členství v EMS, nicméně na Akademii nejsou příliš vstřícní k rozšiřování těchto závazků.

Tomáš Halenka

Zpráva o hospodaření za rok 2015

Finanční prostředky ČMeS byly v průběhu roku 2015 depónovány na dvou místech: běžném podnikatelském účtu číslo 1922595359/0800 a v pokladně v sídle společnosti.

K 1. lednu 2015 byl zůstatek na běžném účtu **176.889,92 Kč** a v pokladně **13.263,00 Kč**. Na konci roku 2015 byl zůstatek na běžném účtu **225.952,96 Kč** a v pokladně **4.454,00 Kč**. Účetní bilance hospodaření v roce 2015 byla kladná v celkové výši **+40.254,04 Kč** a potvrdila trend z minulých let, kdy hospodaření ČMeS končilo většinou v plusu. V roce 2015 se na kladném výsledku podílely zejména doplatky členských příspěvků z minulých let a také přebytkový rozpočet výročního semináře. Vývoj celkových zůstatků na konci roku na účtů a v pokladně a celkového hospodářského výsledku ukazují následující grafy.

Příjmy a výdaje v roce 2015

Celkové příjmy ČMeS v roce byly loni **107.915,18 Kč**, z toho 21.000,00 Kč dotace od AV ČR, 56.900,00 Kč členské příspěvky, 29.200,00 Kč konferenční poplatky, 815,18 Kč úroky a opravné bankovní transakce.

Výdaje loni dosáhly **67.661,14 Kč**. Mezi nimi dominují tři tradiční položky: pořádání semináře (19.016,00 Kč), přednáškového cyklu „Hovory“ (24.442,00 Kč) a vydávání Věstníku (11.660,00). Loni také ČMeS vyplatila na dohodách o provedení práce 4.500,00 Kč autorům přednášek na pobočkách. Bankovní poplatky dosáhly 2.982,64 Kč a 3.122,5 činila drobná vydání či opravné platby. V lednu 2015 bylo rovněž v pokladně zúčtováno 1.938,00 Kč za vydávání Věstníku v roce 2014.

Petr Skalák

WWW stránka ČMeS

V listopadu roku 1998 byla vytvořena skromná internetová stránka České meteorologické společnosti, na které jste mohli najít stanovy, složení výboru, program Meteorologických hovorů pražské pobočky i některé další informace týkající se meteorologie a souvisejících oborů. Byla zřízena na WWW serveru Českého hydrometeorologického ústavu <http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html>. Správcem této stránky byl RNDr. Milan Šálek, popř. RNDr. Miloš Hradil. Vedle toho byla v září roku 2003 na serveru Akademie věd České republiky zprovozněna uzavřená elektronická konference České meteorologické společnosti. V r. 2009 došlo k reorganizaci konferenčního serveru AV a změnil se i název konference tak jak ho znáte dnes, tedy

cmes@list.avcr.cz. Tyto e-mailové konference slouží vědeckým společností k rychlejší a rozsáhlejší výměně informací a názorů členů společnosti, např. k oznamování odborných konferencí, seminářů či jakýchkoli dalších informací, které mají spojitost s cíli a posláním společnosti. Naše elektronická konference vznikla ve spolupráci RNDr. Milana Šálka s Ing. Miroslavem Indrou z Odboru informačních technologií Střediska společných činností Akademie věd ČR, které tyto služby vědeckým společností v rámci Rady vědeckých společností, která je rovněž tímto střediskem obhospodařována, poskytuje.

Dne 28. listopadu 2008 byla pro ČMeS zaregistrována internetová doména www.cmes.cz, na niž byly přesunuty příslušné informace o společnosti. Umístění stránek umožnila na svém serveru Katedra meteorologie a ochrany prostředí, technickou pomoc laskavě poskytuje kolega dr. Michal Belda. Za vlastní obsah odpovídá výbor společnosti a zástupci regionálních poboček. Stránky běží pod redakčním systémem Drupal.

Meteorologická společnost má webové stránky již 16 let, ale na prvních 15 let asi nemáme důvod být moc pyšní. Stránky obsahovaly pouze základní informace, které jsou uvedeny výše v prvním odstavci. V roce 2015 byly stránky zcela zásadně obohaceny logickým umístěním elektronické verze Meteorologického slovníku a hodnota stránek tak podstatně stoupla, stejně jako její návštěvnost.

Dlouhodobě si tento neutěšený stav uvědomujeme, a proto jsme se rozhodli na podzim loňského roku začít doplňovat zajímavé informace z historie naší společnosti a meteorologie vůbec. Podařilo se nám dohledat a zpracovat informace o Výročních seminářích společnosti, zatím až do roku 1988 (mimo rok 1990), dohledat a digitalizovat Informační věstníky společnosti (prozatím do roku 1994), z těchto Věstníků dohledat závěry Valných shromáždění společnosti, složení Výboru společnosti, poboček a pracovních skupin v jednotlivých funkčních obdobích (do roku 1994) a zdokumentovat významné události společnosti z počátku její činnosti a po roce 1994 do dnešních dnů.

V nastavbové části jsme se pokusili zmapovat přehled odborné a popularizační meteorologické literatury, publikací ČHMÚ, publikací Národního klimatického programu ČR, metodik meteorologických pozorování a recenzí meteorologických publikací.

V další záložce jsou uvedeny snahy a zmapování významných meteorologických událostí Česka, informace o významných projevech počasí v Česku a ve světě (od roku 2010), popř. jsme uvedli některé zajímavé meteorologické články z časopisu Meteorologické Zprávy.

V části osobnosti české meteorologie jsou uvedeny medailonky významných českých a slovenských meteorologů, připomenutí jejich životních jubileí, popř. bilancování jejich profesní činnosti při jejich úmrtích. Je zde také uveden přehled čestných členů společnosti za posledních dvacet let a některé zajímavé osobnosti meteorologie dneška.

Momentálně poslední novinkou je přehled meteorologických odkazů a stránek v Česku a ve světě.

Jsmo si vědomi, že většina informací a různých přehledů je zatím neúplná a některá vzhledem k rozsahu i přes veškerou

snahu zůstanou neúplná. Jsme pouze na začátku. V doplňování informací ze všech uvedených oblastí hodláme pokračovat zase na podzim a v zimě, kdy je na takové činnosti více času za dlouhých večerů.

Máme ještě další náměty na rozšíření obsahu stránek. Mohlo by tam být např. diskusní fórum, kontaktní e-mail, fotogalerie zajímavých meteorologických jevů se soutěží o nejlepší snímek, popř. událost, fotogalerie zajímavých meteorologických stanic ve světě, výukové a e-learningové kurzy meteorologie, meteorologie pro mládež a další.

Rozšiřování obsahu webu společnosti pochopitelně naráží na omezené kapacity členů Výboru, kteří se na plnění obsahu podílejí, na webhostingu, strukturu webu a designu. Jsme si vědomi, že nejen obsah, ale i vzhled, struktura a uspořádání jsou důležité atributy. Vedeme diskuse, hledáme formy jak současné stránky zatraktivnit, popř. změnit. Hledáme jakýsi únosný kompromis obsahu, zajímavého vzhledu, cenové dostupnosti a editačního komfortu, abychom se do budoucna nemuseli za vzhled ani obsah stydět.

Domníváme se, že web meteorologické společnosti by měl primárně sloužit členům společnosti, ale také široké veřejnosti, při hledání zajímavých meteorologických informací, dětem a mládeži se zájmem o meteorologii, „amatérským“ meteorologům, učitelům, ...

Budeme rádi za jakékoliv reakce, náměty, připomínky, za zaslání zajímavých informací k uveřejnění a za jakoukoliv pomoc při plnění obsahu stránek společnosti.

Za výbor ČMeS Pavel Lipina

Organizační záležitosti z ČMeS

Žádáme členy ČMeS o včasnou úhradu členských příspěvků na rok 2016 a to nejpozději do **30. června 2016**. Členský příspěvek uhradte nejlépe bankovním převodem na účet ČMeS číslo: **1922595359/0800**. Pro identifikaci Vaší platby prosím uveďte Vaše členské číslo jako variabilní symbol platby nebo Vaše celé jméno do zprávy pro příjemce. Připomínáme, že základní výše členského příspěvku v roce 2016 zůstává na 300 Kč. Nevýdělečně činní členové ČMeS v důchodu, na rodičovské dovolené nebo studenti mají příspěvek snížený na 100 Kč.

Žádáme členy ČMeS, aby při změně bydliště či zaměstnání informovali o nových kontaktních údajích níže uvedené zástupce poboček společnosti. Rádi bychom rovněž požádali všechny členy společnosti o aktualizaci jejich e-mail adres a svolení k jejich přidání do e-mail konference ČMeS. Smyslem tohoto opatření je zajistit lepší informovanost členů o dění ve společnosti. Děkujeme za pochopení.

pobočka Brno: Mgr. Petr Štěpánek, Ph.D. (tel. 541421033, e-mail: petr.stepanek@chmi.cz)

pobočka Hradec Králové: Mgr. Stanislava Kliegrová, Ph.D. (tel. 495705024, e-mail: stanislava.kliegrova@chmi.cz)

pobočka Ostrava: Ing. Pavel Lipina (tel. 596900219, e-mail: lipina@chmi.cz)

pobočka Praha: doc. RNDr. Tomáš Halenka CSc. (tel. 221912514, e-mail: tomas.halenka@mff.cuni.cz) nebo Mgr. Petr Skalák (tel. 244032255, e-mail: skalak@chmi.cz)

** Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto **

Výbor České meteorologické společnosti přeje členům a příznivcům společnosti příjemné a nerušené prožití prázdnin či dovolených, s počasím podle vašich představ.

** Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto * Hezké léto **

